

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Asetusluonnos määrittelee varsin kattavasti ja perustellusti osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöt ja toteuttamisen. Asetuksessa tulisi kuitenkin selkeämmin tuoda esiin kotoutuja-asiakkaan oman näkemyksen ja toimijuuden näkökulma. Arviointikeskustelut tulisi toteuttaa niin, että asiakkaalla on mahdollisuus esittää itselleen keskeiset ja merkitykselliset näkökulmat. Jotta arviointi toteutuu asetuksen mukaisesti, on huomioitava myös tähän tarvittavat resurssit. Arviointikeskustelut tulkin avustuksella ovat hyvin aikaa vieviä, ja keskusteluihin tarvittava aika voi vaihdella hyvin paljon kotoutuja-asiakkaiden välillä.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Asetusluonnos monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta on kannatettava. Sisältöihin olisi tärkeää lisätä tieto yhdenvertaisuuteen liittyvästä syrjintäkiellosta ja erityisesti tietoa siitä, miten voi toimia tilanteissa, joissa henkilö kokee tulleen syrjityksi, rasismien kohteeksi tai esimerkiksi rikoksen uhriksi. Toteutuksen kannalta on tärkeää, että koulutus on laadultaan korkeatasoista ja mahdollistaa vuorovaikutuksen osallistujien kanssa. Koulutuksen hyvää laatua ja laadun varmistusta tulisi korostaa. Koulutusmateriaalia olisi hyvä kehittää ja tuottaa keskitetysti, jotta eri kouluttajatahojen toteutukset ovat tasalaatuisia.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

Ei lausuttavaa.

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Laskennalliseen korvaukseen siirtyminen voi vaarantaa asetus 1:n ja asetus 2:n sekä yleisemmin kotoutumislain tavoitteet sekä asiakkaiden oikeusturvan, jos tulkkauskulujen valtionkorvaus tämän johdosta käytännössä pienenee ja kunnat ja hyvinvointialueet ryhtyvät vähentämään tulkkien

käyttöä säästösyistä. Muutos voi vaarantaa erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ja paljon tukea ja palveluja tarvitsevien henkilöiden mahdollisuudet saada tarkoituksenmukaista palvelua. Kuten asetuksen muistiossakin todetaan, palveluiden väheneminen vaikuttaisi myös sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Jos tulkitsemisen vähentäminen johtaisi sukulaisten, lasten tai ystävien tulkkina käytön lisääntymiseen, voisi seurauksena olla väärinkäsityksiä sekä puolueellisuutta asioiden hoidossa esimerkiksi niin, että naisten tai lasten omat näkemykset ja kokemukset eivät tule esiin. Tulisi myös varmistaa, ettei lapsia käytetä tulkkeina. Tältä kannalta asetus ei ole kannatettava.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Kotoutumisen edistämisen tietovarannon toteutuksessa on tärkeää huomioida paitsi tietosuojan ja palvelujen toteutuksen näkökulmat, myös tutkimustarpeet ja tietovarannon käyttö tutkimuksessa, jotta kotoutumispalveluista ja kotoutumisesta voidaan jatkossa saada paremmin tutkimukseen perustuvaa tietoa kehittämisen pohjaksi.

Muut huomiot

-

Kaartinen Marjo
Turun yliopisto

Saari Terhikki
Turun yliopisto - Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, sosiaalityö